

Serijal o javnoj nabavi – lekcija 1: Zašto javna nabava?

Autor **Plamenko Cvitić** - Wednesday, November 18, 2020, 02:30

Da se odmah na početku razumijemo: ovaj vodič o javnoj nabavi u Hrvatskoj pisan je iz pozicije malog poduzetnika i takvima je i namijenjen. Ako ste obrtnik, mikro, mali ili srednji poduzetnik koji nema odviše ili uopće iskustva sa sustavima javne nabave, ovi članci mogli bi vam biti zanimljivi. Ako ste velika tvrtka, većinu ovdje iznesenih informacija već znate. Ako se u javnoj nabavi pojavljujete kao naručitelj, ovi članci neće vam biti odveć korisni, no slobodno možete baciti pogled i steći dojam kako na vas gleda druga strana.

U seriji od deset članaka proći ćemo kroz osnovne elemente javne nabave, savjete i smjernice za male poduzetnike, pravila i zakonske propise te famozni EOJN. Detaljno ćemo 'pročešljati' tipični postupak i uobičajenu dokumentaciju o nabavi, a onda i ukazati na najveće probleme i nelogičnosti trenutačnog sustava javne nabave u Hrvatskoj. Dakako, nećemo izbjeći ni onu tamnu stranu, sumnjive natječaje koji djeluju kao školski primjeri korupcije, ali i načine na koje sudionici mogu zaštititi svoja prava kroz tzv. DKOM.

Javna nabava mora biti transparentna i bez diskriminacije

Pa, krenimo redom. U suvremenim, demokratskim sustavima javna nabava je nužnost. Možda treba odmah na početku razgraničiti pojmove 'nabava' i 'javna nabava'. Naime, svi mi svakog dana nešto nabavljamo, provodimo postupke nabave. Kad je riječ o situacijama u kojima je s naručiteljske strane prisutan građanin, važi jednostavno pravilo: nitko vam ne može propisivati kako ćete trošiti svoj novac. To znači da u dućanu možete kupiti čokoladu od 100 grama po cijeni od 3,99 kuna, ali nikog neće biti briga ako se odlučite počastiti višestruko skupljom i kvalitetnijom čokoladom iste gramature koja stoji, recimo, 24,99 kuna. Ako ste predstavnik privatne tvrtke, situacija je donekle slična: direktor tvrtke može za potrebe opremanja poslovnog ureda kupiti računala ili uredski namještaj po najjeftinijim cijenama, a može se odlučiti i za skuplje i kvalitetnije proizvode, bilo da je riječ o ukusu koji se ne propitkuje ili nekim drugim parametrima koje ne mora nikome opravdavati – slični proizvodi mogu se razlikovati u kvaliteti, dodatnim funkcijama, jamstvu ili čak po uvjetima prodaje koji utječu na ukupnu cijenu. No, je li privatnim tvrtkama baš sve dozvoljeno? Pa i nije. U poduzetničkim grupama na Facebooku često se može naići na pitanja poput "Smije li si direktor tvrtke s računa tvrtke platiti stručno usavršavanje?", "Ulaze li u priznati trošak tvrtke frizura direktorice ili perilica rublja?", a zna se naletjeti i na potpuno ozbiljno pitanje može li direktor pod troškove tvrtke prikazati i stomatološki račun za nove zube. Kako je u Hrvatskoj sve komplicirano, tako ni u ovoj tematici nema jednoznačnog odgovora. Nešto će vam porezna uprava priznati, nešto neće, a za ono što neće – vjerojatno će biti provedeno kao dobit na koju će vlasnik tvrtke morati platiti određeni porez. Dodatna pravila nameću se i privatnim tvrtkama koje određeni novac dobiju iz netržišnih izvora – primjerice od državnih bespovratnih sredstava ili iz fondova Europske unije. U najvećem broju slučajeva ti iznosi moraju se utrošiti strogo namjenski (ako ste, primjerice, dobili

bespovratna sredstva za kupnju novog proizvodnog stroja, ne možete se predomisлити i odlučiti da ćete tim novcem ipak kupiti novi službeni automobil), a ponekad ste dužni i provesti postupak transparentne javne nabave, koji i dalje sa sobom nosi niz pravila koja morate poštovati, ali je opet ponešto blaži nego kad je u pitanju tzv. državna javna nabava.

No, najteži dio je ono što svi i podrazumijevamo pod pojmom "javne nabave". Riječ je o slučaju kad je naručitelj državna institucija ili tvrtka, što sa sobom povlači niz ozbiljnih pretpostavki. Glavna je ona koja je vezana uz načelo transparentnosti i ravnopravnosti. Država si jednostavno ne može i ne smije dopustiti da neravnopravno tretira sve potencijalne ponuđače, jer kad to radi – uvijek dovodi u pitanje ne samo Ustavom zajamčena prava svakog građanina, već i budi sumnju da je riječ o kriminalu – korupciji i/ili nepotizmu. Jer, uostalom, javna nabava u svojoj osnovi i služi da se izbjegne mogući sukob interesa ili kriminal. Paradoksalno, ali u uređenom demokratskom sustavu i dolazi do određene neravnopravnosti, ali druge vrste: u većini postupaka javne nabave izričito je zabranjeno da se kao ponuđač pojavi tvrtka koja je u nekoj vezi, vlasničkoj ili rodbinskoj, s naručiteljem.

Plamenko Cvitić

<http://plamenko-cvitic.from.hr>

